

C E N T R U L
N A Ţ I O N A L D E
E V A L U A R E Ş I
E X A M I N A R E

MINISTERUL
E D U C A Ţ I E I
C E R C E T Ă R I I
T I N E R E T U L U I
Ş I S P O R T U L U I

PROGRAMA DE EXAMEN

PENTRU DISCIPLINA LIMBA ŞI LITERATURA
MAGHIARĂ MATERNĂ

BACALAUREAT 2011

PROGRAMA DE EXAMEN PENTRU DISCIPLINA LIMBA ȘI LITERATURA MAGHIARĂ MATERNĂ

1. A követelmények a képességekre, a kompetenciákra, az alkalmazott ismeretekre irányulnak az érvényes tantervben megjelölt képességterületeken.

I. Kommunikációs képességek

- Tudatos nyelvi viselkedés
- Helyes anyanyelvhasználat szóban és írásban
- Véleménynyilvánítás szóban és írásban

II-III. A szövegolvasás és a történeti látás képességei

- Az irodalmi szövegnek mint nyelvi alkotásnak a megragadása;
- A szöveggel való viszony megteremtése, értelmezési szempontok megfogalmazása, háttérismeretek mozgósítása, saját olvasat létrehozása;
- Az értéklátás képessége;
- A nyelvi kulturális hagyományok felismerése az írásban és az olvasásban;
- Kulturális tájékozottság: kapcsolatteremtés az olvasott művek között korszak, stílusirányzat alapján;

2. Részletezett kimeneti követelmények

I. Kommunikációs képességek

Kompetenciák, képességek	Tartalmak
1. Közlési helyzetek, nyelvváltozatok, nyelvi regiszterek felismerése és használata. Stílárís követelmények felismerése és alkalmazása a nyelvhasználatban.	1.1 A nyelvi közlés tényezői (adó, vevő, csatorna, kód, üzenet, kontextus), funkciói (ismeretközlő, érzelmkifejező, felhívó, kapcsolatteremtő, metanyelvi, stilisztikai). 1.2 Mindennapi kommunikáció (párbeszéd, monológ); nyilvános kommunikáció; tömegkommunikáció. 1.3 Rétegzettség és norma a nyelvhasználatban (köznyelv, irodalmi nyelv; csoportnyelvek; tájnyelvi változatok); a nyelvváltozatok eltérő kifejezési formái. 1.4 Stílusrétegek, stílusárnyalatok (társalgási, tudományos-szakmai, publicisztikai, hivatalos, szépirodalmi). 1.5 Stíluselem, stílushatás; állandó és alkalmi stílusérték; denotatív és konnotatív jelentés.
2. A szövegértés képessége. A szövegszerűség felismerése és alkalmazása a szövegalkotásban.	2.1 A szöveg. Szövegszervező eljárások. Szövegszerkezet, szövegösszefüggés, grammatikai kapcsolóelemek, szövegjelentés (tételmondat, kulcsszó, témahálózat). 2.2 Szövegtípusok, szövegműfajok (elbeszélő, leíró, érvelő; hivatalos írásművek: hivatalos levél, szakmai önéletrajz; levél).

Kompetenciák, képességek	Tartalmak
3. Az érvelő-meggyőző, értekező szövegek felismerése; érvelés szóban és írásban.	<p>3.1 Érvelő-meggyőző, értekező szövegek (szónoklat, értekezés).</p> <p>3.2 Az érvelő-meggyőző, értekező szöveg jellemzői: szókincs, terminológia, az érvelés technikája (érvek, ellenérvek; deduktív, induktív érvelés; bizonyítás, cáfolat).</p>
4. Tudatos nyelvi magatartás: helyes beszéd és a helyesírási készség működtetése; a nyelvhelyességi vétségek és stílustalanságok, stílustörések felismerése és javítása.	<p>4.1 Szóbeli és írott szövegek jellemzői.</p> <p>4.2 A kommunikációs helyzethez és a tárgyhoz igazodó megnyilatkozás.</p> <p>4.3 A magyar helyesírás alapelvei (a kiejtés, a szóelemzés, a hagyomány és az egyszerűsítés elve); az egybeírás és különírás szabályai; a tulajdonnevek írásának szabályai; az idegen szavak helyesírása; a központosítás szabályai.</p>
5. Véleményalkotás különböző kommunikációs helyzetekben és adott szöveggel kapcsolatosan; a vélemény kifejtése összefüggő szövegben (szóban és írásban).	5.1 Vélemény, magyarázat; információk kiemelése, összefüggések megragadása, elfogadás, elutasítás megfogalmazása.
6. Bibliográfia használata a tájékozódásban, az önálló szövegalkotásban.	6.1 Könyv- és könyvtárhasználat; a forráshasználat etikai normái és formai kötöttségei; idézés, hivatkozás.

II-III. A szövegolvasás és a történeti látás képességei

Kompetenciák, képességek	Tartalmak
1. Az értéklátás képessége, saját olvasat létrehozása.	<p>1.1 Esztétikai tapasztalat, esztétikai érték, megjelenített értékek, értékrend, értékszerkezet.</p> <p>1.2 Esztétikai minőségek: fenséges, alantas, tragikus, elégikus, idilli, komikus, ironikus, szatirikus, abszurd, groteszk, tragikomikus.</p> <p>1.3 Hangnemek: ünnepélyes, patetikus, humoros, szatirikus, nosztalgikus, elégikus, tárgyilagos.</p>
2. A nyelvi, kulturális hagyományok felismerése szépirodalmi szövegekben, tájékozódás az irodalmi korszakokban és stílusokban.	2.1 Irodalmi kánon, korstílus, stílusjegyek.

Kompetenik, epessek	Tartalmak
3. Irodalmi formk s kdk felismere s rtelmeze.	<p>3.1 Szkpek: metafora, megszemelyests, szinesztzia, allegria, metonmia, szimblum. Hasonlat. Vndormotvum, archetpus. Alakzatk: ismtls, ellentt, kihagys, felcserls, gondolatprhuzam.</p> <p>3.2 Verstani fogalmak: ritmus, hangslyos ritmus, idmrttkes ritmus, rm s rmfajtk. Balassi-strfa, szonett.</p> <p>3.3 Tr- s idszerkezet az epikai, lrai, drmai alkotskban.</p> <p>3.4 Epikai mfajk: eposz, ballada, legenda, novella, regny, napl, irodalmi levl.</p> <p>3.5 Lrai mfajk: dal, epigramma, da, himnusz, klti levl, letkp, lgia, ler kltemny.</p> <p>3.6 Drmai mfajk: tragdia, tragikomdia, drmai kltemny.</p>
4. Narrcis eljrsk felismere s rtelmeze epikus mvekben (trtnetalakts: metaforikus, metonimikus; rszletezs, srits, jelenetezs; a folytonossg s megszaktottsg alakzatai; tr-idszerkezet, idkezels; hsteremts; elbeszli nzpntok, elbeszli s szerepli szlamok, nzpntvlts).	<p>4.1 Elbeszls s tants a legendban s a tzisregnyben.</p> <p>4.2 Hsteremts a trtneti trgy epikban (barokk eposz, trtneti trgy mballada, trtnelmi regny).</p> <p>4.3 Az nelbeszls vltozatai (levl, napl, irodalmi levl, szentimentalista nregny). Az elbeszli nt ltrehoz narrcis eljrsk.</p> <p>4.4 Trtnetalakts s idkezels a romantikus, realista, klasszikus modern epikus alkotskban.</p> <p>4.5 Romantikus, realista, naturalista, modern emberkp az epikus alkotskban.</p>
5. Elbeszli formk jtknak felismere s rtelmeze.	<p>5.1 Elbeszli formk jtka: elbeszli modalts, intertextualts.</p> <p>5.2 Imitci a barokk eposzban.</p>
6. A lrai n vltozatainak felismere s rtelmeze.	<p>6.1 A kzssgi n megnyilatkozsformi; a himnusz vltozatai (keresztny, kzssgi), az da trtneti vltozatai (klasszicista, romantikus, modern).</p> <p>6.2 Lrai n a romantikban (teremt zseni, ltnk, hasonms), a klasszikus modernsgben (az n felnvesztse, az n megsokszorozdsa), a ks modernsgben (az n megsokszorozdsa, az n httrbe hzdsa, nrtelmezs).</p>
7. A lrai beszd vltozatainak felismere s rtelmeze.	<p>7.1 Szemlyessg, szemlytelensg; kzvetlensg, kzvetettsg.</p> <p>7.2 Egyszlamsg, többszlamsg, nmegszlts.</p> <p>7.3 Allegorikussg, szimbolikussg, trgyiassg.</p>

Kompetenciák, képességek	Tartalmak
8. Az imitációelv működésének, a költőszerep és imitáció összefüggéseinek felismerése a lírai alkotásokban.	<p>8.1 Imitáció, antik minta, imitáció és versszerkezet (piktúra, szentencia), imitáció és verselés (klasszikus időmértékes verselés: hexameter, pentameter, disztichon), imitáció és műfajok (óda, elégia, epigramma).</p> <p>8.2 Imitáció a humanista és klasszicista lírában.</p>
9. Intertextuális viszonyok felismerése és értelmezése lírai szövegekben.	9.1 Az intertextualitás eljárásai: idézés, rájátszás, utalás.
10. A drámai mű jellemzőinek a felismerése és értelmezése.	10.1 Cselekmény, konfliktus, szereplők rendszere, drámai hős, szerkezet, beszédfajták.
11. A drá maváltozatok kulturális összefüggéseinek felismerése és értelmezése.	<p>11.1 A romantikus dráma.</p> <p>11.2 Eszmetörténeti összefüggések a drámai költeményben.</p> <p>11.3 A cselekmény, konfliktus, hős átértelmeződése a 20. századi drámában.</p>

Ajánlott szerzők listája:

Ady Endre, Áprily Lajos, Arany János, Babits Mihály, Balassi Bálint, Berzsenyi Dániel, Csokonai Vitéz Mihály, Dsida Jenő, Esterházy Péter, Jókai Mór, József Attila, Kányádi Sándor, Kármán József, Katona József, Kazinczy Ferenc, Kós Károly, Kosztolányi Dezső, Kovács András Ferenc, Kölcsey Ferenc, Krúdy Gyula, Kuncz Aladár, Madách Imre, Mikes Kelemen, Mikszáth Kálmán, Móricz Zsigmond, Németh László, Ottlik Géza, Örkény István, Janus Pannonius, Petőfi Sándor, Pilinszky János, Radnóti Mikós, Szabó Lőrinc, Tamási Áron, Tóth Árpád, Székely János, Szilágyi Domokos, Szilágyi István, Vajda János, Vörösmarty Mihály, Zrínyi Miklós, Weöres Sándor